

Protokoll fört vid enskild föredragning

Näringsavdelningen
Allmänna byrån, N1

Beslutande

Vicelanråd
Camilla Gunell

Föredragande

Avdelningschef
Linnéa Johansson

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 20

Begäran om utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om offentliga rekryterings- och kompetenstjänster, lag om finansiering av regionutveckling och tillväxttjänster, lag om privata rekryteringstjänster och till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med dem samt utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration.

ÅLR 2017/3568

166 N1

Beslöts lämna utlåtande **enligt bilaga 1, N117E18.**

Hänvisning
Begäran om utlåtande

Kontaktperson
Linnéa Johansson

Ärende
**UTLÅTANDE OM UTKAST TILL REGERINGENS
PROPOSITION TILL RIKSDAGEN MED FÖRSLAG
TILL LAG OM OFFENTLIGA REKRYTERINGS-
OCH KOMPETENSTJÄNSTER, LAG OM FINAN-
SIERING AV REGIONUTVECKLING OCH TILL-
VÄXTTJÄNSTER, LAG OM PRIVATA REKRYTE-
RINGSTJÄNSTER OCH TILL LAGAR OM ÄND-
RING AV VISSA LAGAR SOM HAR SAMBAND
MED DEM SAMT UTKAST TILL REGERINGENS
PROPOSITION TILL RIKSDAGEN MED FÖRSLAG
TILL LAG OM FRÄMJANDE AV INTEGRATION**

Begäran om utlåtande

Arbets- och näringsministeriet har gett landskapsregeringen möjlighet att lämna utlåtande om ovanstående utkast till proposition.

Landskapets behörighet

Det område som förslagen omfattar hör delvis till den åländska lagstiftningsbehörigheten enligt 18 § 23 punkten om främjande av sysselsättningen enligt självstyrelselagen för Åland (ÅFS 1991:71).

Inom landskapet ansvarar Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams) för de uppgifter som förslagen omfattar och som landskapsregeringen ger utlåtande om.

Lagen som föreslås ändras är tillämplig i landskapet Åland genom landskapslag (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, med vissa skillnader.

Förslagens innehåll och landskapsregeringens utlåtande

Finlands regering har beslutat att arbets- och näringsbyråernas uppgifter överförs på landskapen från och med år 2020.

AKTIV JOBBSÖKNING

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att uppföljningen av hur de arbetssökandes aktiva jobbsökning fullföljs i enlighet med sysselsättningsplan ersätts med bestämmelser om aktiv jobbsökning. Syftet med ändringen är att effektivisera de arbetssökandes jobbsökning på eget initiativ och motprestationerna i fråga om arbetslöshetsförmånerna samt öka den regionala och yrkesmässiga rörligheten. Lagen tillämpas på Åland då det är fråga om på Åland bosatta personer som är försäkrade i en arbetslöshetskassa som avses i lagen om arbetslöshetskassor.

För att få arbetslöshetsförmån krävs att den arbetssökande under arbetslöshetstiden söker i genomsnitt minst en ledig arbetsplats för varje hel arbetslöshetsvecka. Den aktiva jobbsökningen följs upp genom en granskningsperiod på 12 veckor. De arbetsplatser som ska sökas ska erbjudas av landskapet eller av en tjänsteproducent eller, om det inte gjorts arbetserbjudanden, vara annat arbete som är lämpligt för den arbetssökande. En rapport om jobbsökningen lämnas till landskapet inom sju dagar från den föregående rapporten.

Aktiv jobbsökning förutsätts inte om personen under den vecka som avses varit i arbete eller sysselsatt som företagare, deltagit i tjänster som ordnats av landskapet eller en tjänsteproducent eller främjat sin kompetens, jobbsökning, sysselsättning eller inledande av företagsverksamhet på ett annat sätt som överenskommit med landskapet eller tjänsteproducenten eller varit sjuk.

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) bedömer att den aktiva jobbsökningen som i princip ska omfatta alla arbetssökande inte till alla delar kommer att uppfylla syftet.

Om man med ”effektivisera de arbetssökandes jobbsökning på eget initiativ” avser att arbetssökande ska söka fler jobb än idag så uppnås syftet i de fall arbetssökande idag inte söker minst 12 jobb under 12 veckor. Många av AMS arbetslösa arbetssökande uppfyller inte de kompetenskrav som uppställs för de lediga jobben på Åland. AMS bedömning är att AMS arbetssökande idag söker de jobb som de uppfyller kompetenskraven för. Att kräva att arbetslösa arbetssökande ska söka jobb även om det inte finns lediga jobb som de är kompetenta för torde försvaga det förtroende arbetsgivare på Åland har till AMS verksamhet samt skapa irritation bland arbetssökande och onödiga diskussioner mellan AMS personal och kunder. I maj 2017 fanns det 506 arbetslösa arbetssökande på Åland som skulle omfattas av den aktiva jobbsökningen och antalet lediga platser var 196. AMS har ett stort förtroende bland arbetsgivarkunder på Åland. Att införa ett system där drygt 500 personer helst varje vecka ska söka något av de lediga jobb som finns på Åland kommer att medföra att arbetsgivarnas förtroende för AMS försvagas och därmed kommer även intresset att lediganslå platser och i övrigt att anlita den service AMS erbjuder arbetsgivarkunder att minska.

I förslaget ingår dock en möjlighet att den arbetssökande inte förutsätts söka en ledig plats under en vecka då han eller hon har främjat sin kompetens, jobbsökning, sysselsättning eller inledandet av företagsverksamhet på något annat sätt som han eller hon har kommit överens om med landskapet eller en tjänsteproducent. Bestämmelsen beaktar att det inte alltid finns lediga platser eller sysselsättningsfrämjande service som stöder den arbetssökandes behov att erbjuda. I sådana fall kan den arbetssökande och landskapet eller tjänsteproducenten komma överens om andra sätt genom vilka den arbetssökande självständigt främjar sin kompetens, jobbsökning, sysselsättning eller inledandet av företagsverksamhet. Främjandet av de här målen

måste enligt förslaget uppfattas i vid mening och omfattar exempelvis åtgärder som anknyter till integration och livshantering.

För tjänstemän vid AMS blir det en grannlaga uppgift om de varje vecka ska bedöma om det finns jobb att söka eller sysselsättningsfrämjande åtgärder att erbjuda för alla deras arbetslösa arbetssökande och eventuellt komma överens om andra åtgärder. I praktiken torde överenskommelser för arbetssökande som inte uppfyller de kompetenskrav som uppställs för de lediga jobb som finns längre perioder än en vecka då det inte behöver söka jobb utan ska t.ex. självständigt främja sin kompetens. Sådana här överenskommelser minskar i viss mån antalet arbetssökande på Åland som måste söka minst ett jobb i genomsnitt per vecka. AMS bedömer att färre än 100 arbetssökande kommer att omfattas av dessa överenskommelser om alternativ till aktiv jobbsökning. Sålunda torde drygt 400 ingå i systemet med aktiv jobbsökning med de konsekvenser som redovisats ovan.

Om systemet införs bör i övergångsbestämmelser beaktas att det torde ta en viss tid i anspråk för tjänstemän att gå igenom sina arbetslösa arbetssökande och bedöma om det finns lediga platser eller sysselsättningsfrämjande service som stöder den arbetssökandes behov att erbjuda dem.

Syftet att öka den regionala rörligheten kommer inte att uppnås med förslaget. Enligt gällande regler så har en person giltig orsak att vägra ta emot erbjudet arbete om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete skulle överstiga i genomsnitt tre timmar och vid deltidsarbete i genomsnitt två timmar. Enligt förslaget så har en person giltig orsak att inte söka och att vägra ta emot erbjudet arbete om de dagliga arbetsresorna vid heltidsarbete skulle överstiga i genomsnitt tre timmar och vid deltidsarbete i genomsnitt två timmar. Förslaget medför således inte att det geografiska området utökas utan det är det samma som för närvarande. I riket avser man stöda mottagandet av arbete på längre avstånd med rörlighetsunderstöd. Avsikten är att utvidga villkoren för beviljande av rörlighetsunderstöd eventuellt redan fr.o.m. ingången av 2018.

Syftet att öka den yrkesmässiga rörligheten torde uppnås med förslaget då arbetssökande kommer att söka till yrken de inte har tänkt sig eftersom de som utgångspunkt är tvungna att söka minst tolv jobb under tre månader.

AMS service är och ska vara individuell. Införandet av en generell jobbsökning (söka i genomsnitt minst en ledig plats för varje hel vecka) står i konflikt med AMS sätt att jobba. Enligt gällande regler är en arbetssökande som utan giltig orsak försummar att söka arbete och förbättra sina förutsättningar för sysselsättning på det sätt som överenskommits i sysselsättningsplanen inte berättigad till arbetslöshetsförmåner under 60 dagar. För arbetssökanden föreläggs inte någon tidsperiod utan ersättning, om det inte ska anses väsentligt att den sökande låtit bli att fullfölja sysselsättningsplanen. Det att den sökande låter bli att söka sådant lönearbete som ingår i planen anses vara en väsentlig försummelse att fullfölja planen. AMS anser att nuvarande regler om ”aktiv jobbsökning” bättre tar hänsyn till individuella förutsättningar och kompetenser samt till situationen på arbetsmarknaden.

För att följa upp den arbetssökandes aktivitet är den arbetslösa arbetssökande enligt förslaget skyldig att minst var sjunde dag anmäla att jobbsökningen fortsätter och redogöra om åtgärder i anslutning till den i den för ändamålet avsedda webbtjänsten. Om den arbetssökande underlåter att göra anmälan upphör jobbsökningen att vara i kraft. Anmälan i webbtjänsten kan ersättas med en anmälan som görs på något annat sätt. En anmälan som lämnas på annat sätt kräver ett vägande skäl. Ett vägande skäl för att god-

känna en på annat sätt lämnad anmälan är till exempel att den arbetsökande inte har möjlighet att använda webbtjänsten.

Om aktiv jobbsökning införs bör AMS kassakunder få möjlighet att via den aktuella webbtjänsten anmäla till AMS att jobbsökningen fortsätter och redogöra om åtgärder i anslutning till den. Många av AMS kunder har inte möjlighet att använda webbtjänsten bland annat på grund av bristande språkkunskaper. Förslaget torde leda till fler telefonsamtal om kunders jobbsökning och därmed mera arbete för tjänstemän vid AMS.

BINDANDE UTLÅTANDEN TILL ARBETSLÖSHETSKASSOR NULÄGET

GÄLLANDE LAGSTIFTNING

Enligt 1 § republikens presidents förordning (ÅFS 2006:46 och FFS 347/2006) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska Ålands arbetsmarknads- och studier- servicemyndighet i landskapet Åland ge i 1 kap. 4 § och 11 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002) avsedda bindande utlåtanden till arbetslöshetskassorna om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner.

AMS ger för arbetslöshetskassorna bindande utlåtanden enligt 11 kap. 4 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner.

Det handlar enligt 11 kap. 4 § om

- 1) de allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för att få förmåner som anges i 2 kap., när detta behövs,
- 2) förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda enligt 2 a kap.,
- 3) sådana förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service och om vilka föreskrivs i 10 kap. 2 § 2 mom. och 3 mom. 1–3 punkten samt 5 § 1 och 3 mom.,
- 4) huruvida sysselsättningsfrämjande service ingår i den sysselsättningsplan som utarbetats med den arbetssökande eller i en plan som ersätter den planen,
- 5) bevisligen avbrutna studier enligt 6 kap. 3 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt förutsättningar för arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 6 kap. 5–7 § i den lagen,
- 6) stötid för studier, invandrarens skyldigheter samt uppföljning av och avbrott i studier enligt 25 § i lagen om främjande av integration.

AMS kan

- 1) ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 1 kap. 4 § 3 mom. om de allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningarna för att få förmåner enligt 2 kap. utan en arbetskraftspolitisk prövning,
- 2) ändra ett arbetskraftspolitiskt utlåtande från AMS till att gälla en arbetslöshetsförmån av annat slag,
- 3) föra över ett arbetskraftspolitiskt utlåtande från AMS till någon annan inrättning som betalar ut arbetslöshetsförmån,
- 4) rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara klara fel i AMS arbetskraftspolitiska utlåtande.

Ett arbetskraftspolitiskt utlåtande ges på begäran av arbetslöshetskassan. Utlåtandet ska på begäran av arbetslöshetskassan kompletteras utan dröjsmål. Om en arbetssökande har meddelat AMS att han eller hon ansöker om arbetsmarknadsstöd eller arbetslöshetsdagpenning, kan det arbetskraftspolitiska utlåtandet ges och kompletteras utan särskild begäran.

URA-SYSTEMET

För avgivandet av bindande utlåtanden används URA-systemet (kundinformationssystemet för arbets- och näringsbyrån). Systemet är elektroniskt och innehåller bland annat olika slag av bindande utlåtanden.

FÖRSLAG I UTKASTET

Utkastet till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa
1 kap. 4 § *Verkställighet av lagen (3 mom.)*

Landskapet beslutar om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för att få arbetslöshetsförmån i enlighet med det som föreskrivs i 11 kap. 4 §. I detaljmotiveringen till 1 kap. 4 § 3 mom. anges ”I 3 mom. beaktas att arbets- och näringsbyråernas verksamhet upphör vid ingången av 2019 och att landskapen tar över de i 2 och 2 a kap. avsedda uppgifterna att påföra tid utan ersättning, skyldighet att vara i arbete och påföljder för unga personer som saknar yrkesutbildning.”

I utkastet har inte intagits någon lagtext om ändringar av bestämmelserna i kap. 11 i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I detaljmotiveringen anges angående kap. 11

- Landskapet eller tjänsteproducenten ska ge arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten behövliga uppgifter om jobsökningens giltighet och deltagande i service.

- Landskapet ska underrätta kassan eller FPA om att ett påföljdsärende utreds och ska ge den sökande ett beslut om påföljder i anknytning till utkomstskyddet för arbetslösa. Ett påföljdsärende blir anhängigt genom meddelande antingen från kassan eller FPA (främst uppsägning från arbete, vilket framkommit i samband med ansökan om förmån) eller när landskapet/tjänsteproducenten upptäcker något som utgör grund för att påföra påföljd. Beslutet ges för kännedom till den som betalar förmånen.

LANDSKAPSREGERINGENS YTTRANDE

En ny överenskommelseförordning bör utfärdas så att uppgiften att besluta om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för att få arbetslöshetsförmån i enlighet med det som föreskrivs i 11 kap. 4 § som hör till landskapet i riket enligt utkastet överförs på AMS när det är fråga om kassakunder hos AMS.

AMS behöver kunna använda samma elektroniska system som landskapen kommer att använda för att meddela arbetslöshetskassa beslut om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för att få arbetslöshetsförmån.

Vicelantråd

Camilla Gunell

Avdelningschef

Linnéa Johansson